

Versie: 29 augustus 2021

N.V. Rotterdamsche Tramweg Maatschappij

© Allan Kleiweg

Het ZNSM-materieel

Profiel Zuid-Nederlandsche Stoomtram-Maatschappij

Naam trambedrijf:	Zuid-Nederlandsche Stoomtram-Maatschappij (ZNSM)
Opgericht:	In november 1889 te Breda door dhr. Edmond Terlinden (bankier te Brussel) en Adolphe Dupont-Rucloux (provinciaal raadsman en afgevaardigde)
Vervoergebied:	Westelijk deel Noord-Brabant (acht lijnen)
Spoorbreedte:	1067 mm
Eerste tramdienst:	15 mei 1890 (lijn Breda Markt - Liesbosch)
Laatste tramdienst:	10 mei 1937
Bedrijfseinde:	1934 / Diensten werden voortgezet door de BBA
Route tramlijn A:	Breda – Oudenbosch (1890-1937)
Route tramlijn B:	Princenhage – Wernhout (1890-1937) - Aansluiting naar Wuustwezel en Antwerpen - Na omsporing naar meterspoor van de lijn naar Antwerpen in 1920, geen doorgaande trams meer
Route tramlijn C:	Vaarkant – Leur (1892-1937)
Route tramlijn D:	Oudenbosch – Steenberg (1892-1937) - Bij Steenberg aansluiting op het RTM-tramnet
Route tramlijn E:	Gastelsveer – Roosendaal (1892-1937)
Route tramlijn F:	Breda Haagpoort – Breda SS (1893-1937)
Route tramlijn G:	Steenbergen – Vogelenzang (1899-1937) - Bij Steenberg aansluiting op het RTM-tramnet
Route tramlijn H:	Oud Gastel – Willemstad (1906-1937)
Rijdend materieel:	- 7 Paardentramrijtuigen (voor stadslijnen in Breda en Leur) - 14 Stoomlocomotieven van Métallurgique, Tubeke (België) - 5 Stoomlocomotieven, van Tubize (België) - 1 Stoomloc van Thiriau (België) - 1 Stoomloc van Machinefabriek 'Breda' (loc 16) - 10 Rijtuigen, 1 ^{ste} klasse, 2-assig, Métallurgique, Nijvel (België) - 16 Rijtuigen, 2 ^{de} klasse, 4-assig, Métallurgique, Nijvel (België) - 7 Rijtuigen, 1 ^{ste} en 2 ^{de} klasse, Allan & Co, Rotterdam (in april 1936 werden zes rijtuigen overgenomen door de RTM, van de BBA) - 4 Bagage-conducteurwagens - 10 Gesloten bagagewagens - 203 Open bakwagens (waarvan 61 eigendom van suikerfabrieken)

- Enkele gesloten goederenwagens

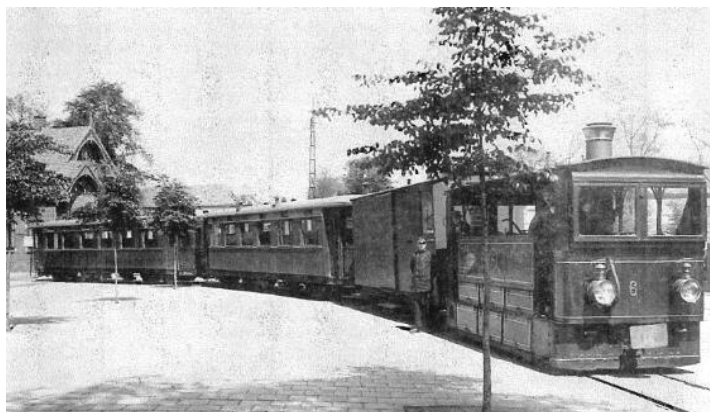
Verdere informatie:

- In 1909 vermeldde de RTM in haar brochure 'Van de Rotte tot de Schelde' (opgenomen in deze artikelenreeks), dat goederen, zonder overlading, dankzij samenwerking met de ZNSM, konden worden vervoerd naar Roosendaal, Breda en Bergen-op-Zoom.
- In 1934 fuseerden zes Brabantse tramwegbedrijven (ABT, HB, HHVO, TM, ZNSM en ZSM), tot de BBA.
- Begin jaren '30 gingen bussen de trams vervangen. Alle tramdiensten van de voormalige ZNSM-lijnen werden per 11 januari 1937 definitief gestaakt.
- De ZNSM kende, net als de RTM, veel suikerbietenvervoer. Zij bediende vijf suikerfabrieken.
- Eén 1ste klasse rijtuig uit 1890 is **behouden** ! (bij SHM, Hoorn)

Overzicht van door RTM overgenomen ZNSM-materieel

ZNSM-nummer	Fabrikant	Bouwjaar	RTM-nummer	In dienst RTM	Uit dienst RTM	Mat.type	Verdere informatie
AB 2	Allan	1925	AB 309	1936	1966	rijtuig	Na 1952: AB 1501
AB 3	Allan	1925	AB 310	1936	1966	rijtuig	Na 1952: AB1502
AB 4	Allan	1925	AB 311	1936	1966	rijtuig	Na 1952: AB 1503
AB 5	Allan	1925	AB 312	1936	1966	rijtuig	Na 1952: ABR 1504
AB 6	Allan	1926	AB 313	1936	1966	rijtuig	Na 1952: ABD 1505
AB 7	Allan	1925	AB 314	1936	1966	rijtuig	Na 1953: ABD 1506

- De ZNSM-rijtuigen AB 2-7 werden door Allen & Co. gebouwd, grotendeels naar een ontwerp van Beijnes. Ze waren voorzien van Java-draaistellen
- In 1952-53 werden op de frames van de ex-ZNSM-rijtuigen door Carrosseriefabriek 'Hoogeveen' in opdracht van de RTM nieuwe stalen rijtuigen gebouwd. De afwerking en stoffering werd verzorgd door de eigen Centrale Werkplaats.
- Twee rijtuigen (1505 en 1506) kregen een bagageafdeling; rijtuig 1504 werd een buffetrijtuig (en werd ter herkenning groen geschilderd).
- Deze rijtuigen werden door het personeel de 'Brabanders' genoemd.
- Van de rijtuigenserie 1501-1506 is geen enkel exemplaar behouden.

ZNSM-loc 6 met o.a. twee Allan-rijtuigen bij station Breda Haagpoort, 1926 .

1804 met rijtuigen 1506, 1503, 1504, Oostvoorne, 18 mei 1959 .

Bronnen:

- Drs. A. Dijkers, De R.T.M. op de Zuid-Hollandse en Zeeuwse Eilanden (Leiden, Nederland: E.J. Brill, 1971), ISBN: onbekend, 262 bladzijden. NVBS-boekenreeks deel 7 .
- A. Dijkers, De rijtuigen van de Nederlandse stoomtramwegen (Leiden, Nederland: N.V.B.S., 1987), ISBN: 90-9001756-9, 230 bladzijden. NVBS-boekenreeks deel 15 .
- A. Dijkers, De goederenwagens van de Nederlandse tramwegen (Haarlem, Nederland: Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, 1996), ISBN: 90 6097 404 2, 272 bladzijden. NVBS-boekenreeks deel 27 .
- Ir. S. Overbosch, De stoomlocomotieven der Nederlandse tramwegen (2e druk) (Culemborg/Haarlem, Nederland: De technische Uitgeverij H. Stam N.V., 1957), ISBN: onbekend, 194 bladzijden.
- J. Voerman, De nadagen van Neerlands Stoom- en Motortrams: van Bello tot 'Bello' (Rijswijk, Nederland: Uitgeverij Elmar B.V., 1989), ISBN: 906120-6901, 272 bladzijden.
- P.J.M. Rutten, Maas-Buurtspoorweg: 35 Jaar tram en bus in Noord-Limburg 1913-1948 (Haarlem, Nederland: Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs, 1991), ISBN: 90-6097-307-0, 176 bladzijden. NVBS-boekenreeks deel 18 .
- Afbeelding 32h.1: ZNSM-loc 6 met tram - Gemeentearchief Breda, coll. BBA.
- Afbeelding 32h.2: Motorrijtuig 1804 'Kievit' met ex-ZNSM-rijtuigen - Fotograaf: Hans Oerlemans.

